

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-10-31

Vår referens

Christian Resebo

Sektionschef

Christian.Resebo@malmo.se

Malmöinitiativ - Introducera en bilfri dag i Malmö, EF20240404

TN-2024-2598

Sammanfattning

Malmöinitiativet föreslår en bilfri dag antingen årligen eller månatligen och med exempel på hur stor geografisk täckning den bilfria zonen kan ha. Malmöinitiativet påpekar också att den bilfria dagen kan kompletteras med avgiftsfri kollektivtrafik under samma dag. Förvaltningen föreslår efter genomförd omvärldsanalys och dialog med Skånetrafiken att initiativet avslås.

Förslag till beslut

Tekniska nämndens trafikutskott föreslås besluta

att godkänna förvaltningens förslag till yttrande, samt

att avslå Malmöinitiativet

Beslutsunderlag

- Malmöinitiativet - Introducera en bilfri dag i Malmö, EF20240404
- G-Tjänsteskrivelse - Malmöinitiativ introducera en bilfri dag i Malmö
- Förslag till yttrande Malmöinitiativ om att introducera en bilfri dag i Malmö

Beslutsplanering

Tekniska nämndens trafikutskott 2025-06-03

Tekniska nämndens trafikutskott 2025-11-11

Beslutet skickas till

Malmöinitiativet

Ärendet

Förvaltningen har mottagit ett Malmöinitiativ om en bilfri dag, antingen årligen eller månatligen och med exempel på hur stor geografisk täckning den bilfria zonen kan ha.

Som stöd hänvisas till andra europeiska städer där invånarna är nöjda med liknande initiativ. Malmöinitiativet påpekar också att den bilfria dagen kan kompletteras med avgiftsfri kollektivtrafik under samma dag, något Skånetrafiken genomförde i Skåne förra året (en krona för att resa i hela Skåne). Syftet, enligt initiativet, är att skapa en beteendeförändring för minskat bilanvändande för att nå miljö- och klimatmål.

Ambitionen i Malmöinitiativet ligger i linje med stadens gällande beteendeförändring och utsläppsmål. Det finns både forskningsartiklar och fallstudier från europeiska städer som stödjer resonemanget att en bilfri dag bidrar till att förändra attityder till hållbart resande. Samtidigt finns det en rad städer, exempelvis Lund och Stockholm, som genomfört liknande försök ett antal år för att sedan lägga ner verksamheten då städerna bedömer att det kostar mer än det smakar.

I flera av städerna, inklusive Bryssel, genomförs bilfria dagen under sista dagen (en söndag) av den så kallade "European Mobility Week", ett initiativ från EU för att förespråka hållbart resande. Veckan infaller varje år i september. Förbudet gäller för privatägda motorfordon på nästan alla gator i hela det som kallas Brussels-Capital Region, vilket motsvarar nästan exakt hela Malmö kommuns landareal. Förbudet gäller 09.30 till 19.00. Undantag kan ges till dem med speciella behov som ansöker om i förväg (exemplet på Bryssel kommuns hemsida är utlänningar som behöver köra till och från sitt hotell, men man kan anföra vilka skäl som helst på ansökan). Både individer och företag kan ansöka om undantag. Ett generellt undantag ges till personer med ett slags handikapptillstånd, liksom naturligtvis till buss, taxi och utryckningsfordon.

Förbudet föregås av en informationskampanj om avstängningen men också av en rad arrangemang och reklamkampanjer på temat hållbar mobilitet. Under själva dagen erbjuds ofta gratis kollektivtrafik och ibland erbjuds också förbättrad service för att hantera en ökad efterfrågan.

Efterlevnaden av förbudet är tänkt att hanteras av polisen snarare än fysiska hinder och den har en med kommunen överenskommen närvaro i staden under dagen.

Huruvida detta är något för Malmö att genomföra är svårt att bedöma. Medvetenheten om hållbart resande är väldigt högt redan, något vi kan se i senaste resvaneundersökningen där kollektivtrafikresandet har gått om bilresandet (31% respektive 30% av totala antalet resor). Det är en trend som pågått åtminstone sedan första lokala resvaneundersökningen för snart 20 år sedan.

Acceptansen för en totalavstängning, om än bara för en dag, är också svår att bedöma i förväg. Förvaltningen anstränger sig för att minimera störningen som kommer av de omfattande gatuomvandlingsprojekten som genomförs just nu och som förväntas pågå

i ytterligare nästan tio år, om än något mer perifert. Lägg därtill ett omfattande restaureringsbehov i VA-anläggningarna i staden som också kommer att sätta Malmöbornas och Malmöföretagarnas tålamod på prov.

Förvaltningen har haft en dialog med Skånetrafiken, som utvärderat sin kampanj med en Skånebiljett för 1 krona som genomfördes 2024 under den europeiska bilfria dagen. Skånetrafiken anger bland annat följande:

Denna dag såldes tre gånger så många biljetter som en vanlig dag, vilket ledde till kraftig trängsel på bussar och tåg på grund av att kapaciteten inte kunde dimensioneras efter denna kraftigt ökade efterfrågan. Detta ledde till en dålig upplevelse av kollektivtrafiken för många kunder. Det finns en risk att erbjudandet gör att det inte finns möjlighet för de som redan betalt sin biljett, till exempel pendlare, att genomföra sin resa. Det är svårt att säkerställa arbetsmiljön för personalen som jobbar ombord dessa dagar på ett bra sätt, då trafiken inte är dimensionerad för det ökade trycket. Det var vid vissa tillfällen svårt för personalen att erbjuda resenärerna en säker och trygg resa.

Skånetrafiken har dock påtalat att de skulle kunna delta kommunikativt i en kampanj kring hållbar mobilitet kopplat till en bilfri dag.

Men med anledning av att Skånetrafiken inte ser positivt på gratis kollektivtrafik under en bilfri dag avråder också förvaltningen från att genomföra konceptet i Malmö.

Ansvariga

Anna Modig Avdelningschef
Tobias Nilsson Direktör